

Csapat neve:

Csapattagok:

Felkészítő tanár:

**Széchenyi István (1791-1860)
és a reformkor emlékezete
Megyei Történelem Verseny**

2. forduló – feladatlap

Megoldási idő: 90 perc

A feladatlap megoldásához segédeszköz nem használható!

A verseny időpontja: 2021. 11. 09. 14-15.30

Összpontszám: 100

1. feladat - Széchenyi István élete és munkássága.

Töltse ki a szöveg hiányzó részeit! (15 pont)

Széchenyi István, a reformmozgalom elindítója .....-ben(évszám) született.

Édesapja ..... (név) volt, aki a ..... (intézménynév)megalapítója.

Édesanyja .....(név) a keszthelyi ..... (intézménynév)

létrehozó arisztokrata nővére. Pályafutását .....-ként (foglalkozás) kezdte,

részt vett a .....(tulajdonnévből képzett melléknév) háborúban. Nagy utazásokat tett

Európa és a Kelet országában, megismerkedett a kor gazdasági vívmányaival, eszmeáramlataival.

Hazatérése után gondolkodására barátja, Wesselényi Miklós és nevelője, ...(név)

volt hatással. A hazai politikai életbe az .....(évszám) országgyűlésen kapcsolódott

be, az .....(intézménynév) javára tett felajánlással. Első műve az 1827-ben írt a

.....(könyvcím) volt. Reformprogramjának első rögzítése az .....-

ban (évszám) kiadott Hittel című írás volt. Ezt követte később a Világ és a .....(cím)

nevet viselő írások. Utóbbi alkotás ..... (szám) pontban sorolja fel korszakalkotó elképzeléseit.

Kossuth módszerét ..... (cím) című röpiratában bírálta.

2. feladat - A vállalkozó Széchenyi és a korabeli jogrendszer.

Karikázza be a helyes választ! (7 pont)

A) Mi volt a reformkori jogfelfogás a törvényi munkát illetően?

1. Az igazságszolgáltatást folyamatosan javítani, formálni kell
2. Minél régebbi egy törvény, annál jobb
- X. A bécsi kormányzati jogalkotás a legfontosabb jogforrás

B) A középkori jogfelfogás szerint mi a legfontosabb bevételi forrása egy nemesnek?

1. Kereskedelem kézművestermékekkel
2. Hadviselésből adódó ellenszolgáltatás
- X. A földművelésből befolyó jövedelem

C) 1. Mi korlátozza leginkább a nemesi földtulajdonjogot?

1. A királyi főtulajdonjog
2. A földjén élő jobbágyok használati joga
- X. Semmi

2. Mit NEM adott Széchenyi a vállalkozásaiban dolgozóknak?

1. nyereség utáni jutalom
2. 20 év szolgálat után fizetéssel felérő nyugdíjat
- X. Részesedést a nyereségből

3. Széchenyi 1850-es értékpapírai közül melyik biztosította a legnagyobb bevételt?

1. A dunagőzhajózási részvények
2. A cukorgyári részvények
- X. A vasgyári részvények

4. Melyik állítás igaz Széchenyi jövedelmeire?

1. A földbirtokból származó jövedelmei meghaladták a vállalkozásaiból származó jövedelmeit
2. A vállalkozásokból származó bevételei meghaladták a földbirtokból származóakat
- X. A két bevételi forrásból származó jövedelmek nagyjából egy szinten állnak

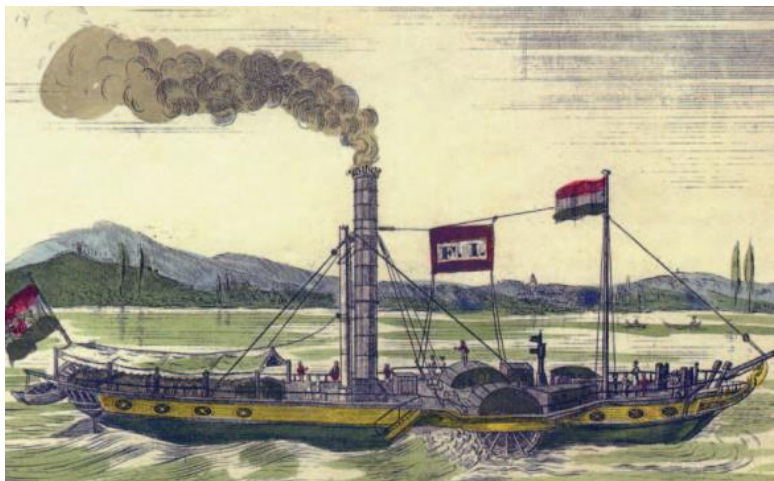
5. Reformprogramja...

1. kizárólag elméleti útmutatást
2. elméleti és gyakorlati tanácsokat
- X. kizárólag gyakorlati tanácsokat tartalmazott.

3. feladat - Széchenyi István és a közlekedés.

Oldja meg az alábbi feladatokat! (31 pont)

A) Gőzhajók. (5 pont)

Kapcsolja a gőzhajókhöz a rájuk vonatkozó megállapításokat!

Írja a táblázatba a megfelelő betűjeleket!
Az egyik gőzhajóhoz két megállapítás rendelhető.

- A) A hajó 1845. márciusától járta a Dunát, de két hónap múlva kazánja menet közben felrobbant.
- B) Az első balatoni gőzhajó vízrebocsátására 1846. szeptember 21-én, tehát Széchenyi születésnapján került sor Balatonfüreden.
- C) Az 1844. augusztus 10-i vízrebocsátási ünnepélyén hangzott el először széles nyilvánosság előtt az Erkel Ferenc által megzenésített Himnusz.
- D) Az első menetrend szerint közlekedő hajó volt Bécs és Pest között.
- E) Széchenyi tiszteletére épült Bécsben, amelyen a gróf első útját 1830. június 24-én tette meg.

1. Franz I. gőzhajó
2. Desdemona gőzhajó
3. Kisfaludy gőzhajó
4. Széchenyi gőzhajó

A megállapítás betűjele	A	B	C	D	E
A gőzhajó sorszáma					

B) Karikatúra Széchenyi Istvánról. (4 pont)

Elemesse Waldstein János Széchenyiről készített karikatúráját!

a) Széchenyi István melyik gyakorlati alkotására utal a karikatúra? (1 pont)

.....

.....

b) Említsen meg a képen két olyan részletet, ami a gyakorlati alkotásra utal! (2 pont)

.....

.....

.....

c) Mire utal a kép alatti német felirat: „Ne ringassuk magunkat illúziókba!”? (1 pont)

.....

.....

.....

C) Széchenyi István gyakorlati újításai.

a) Válaszoljon a kérdésekre a képi forrás és ismeretei segítségével! (2 pont)

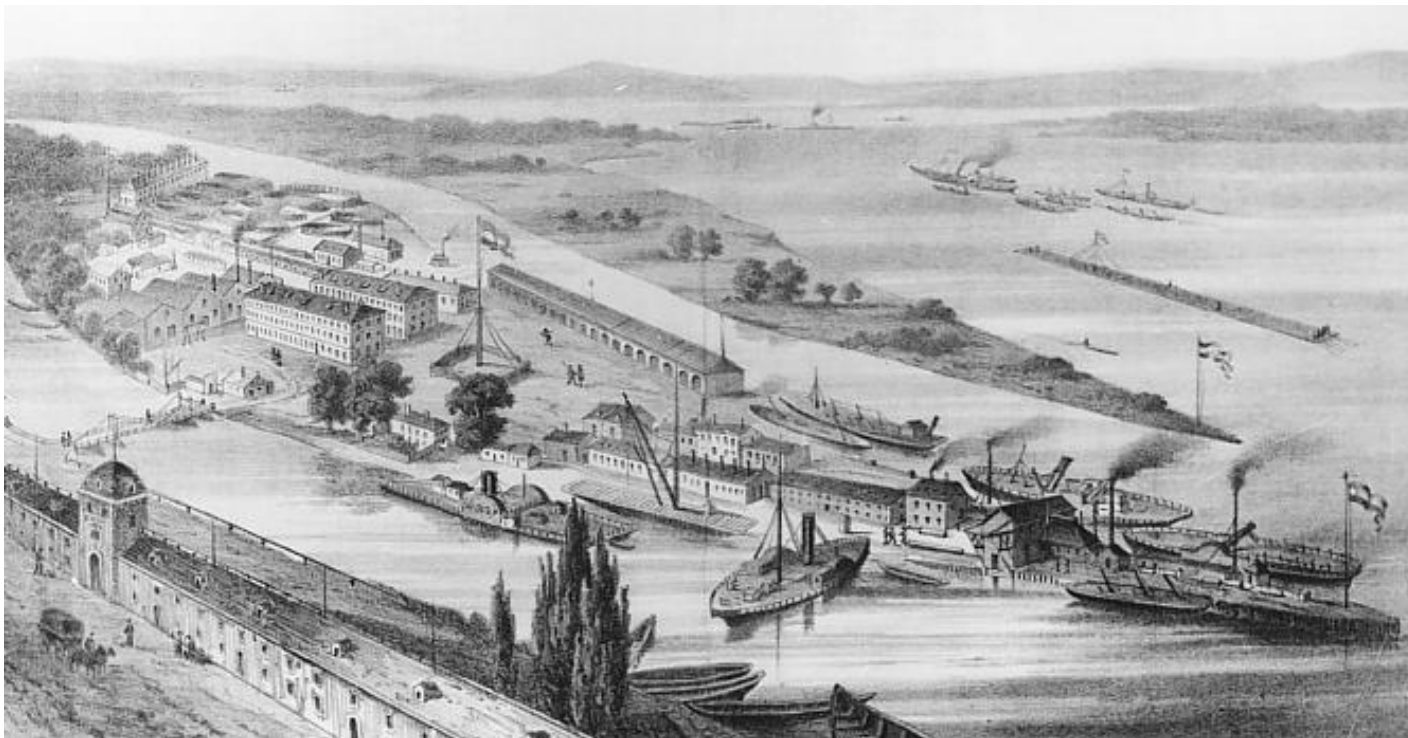

Melyik két mai ország kapcsolható Széchenyi István gyakorlati alkotásához?

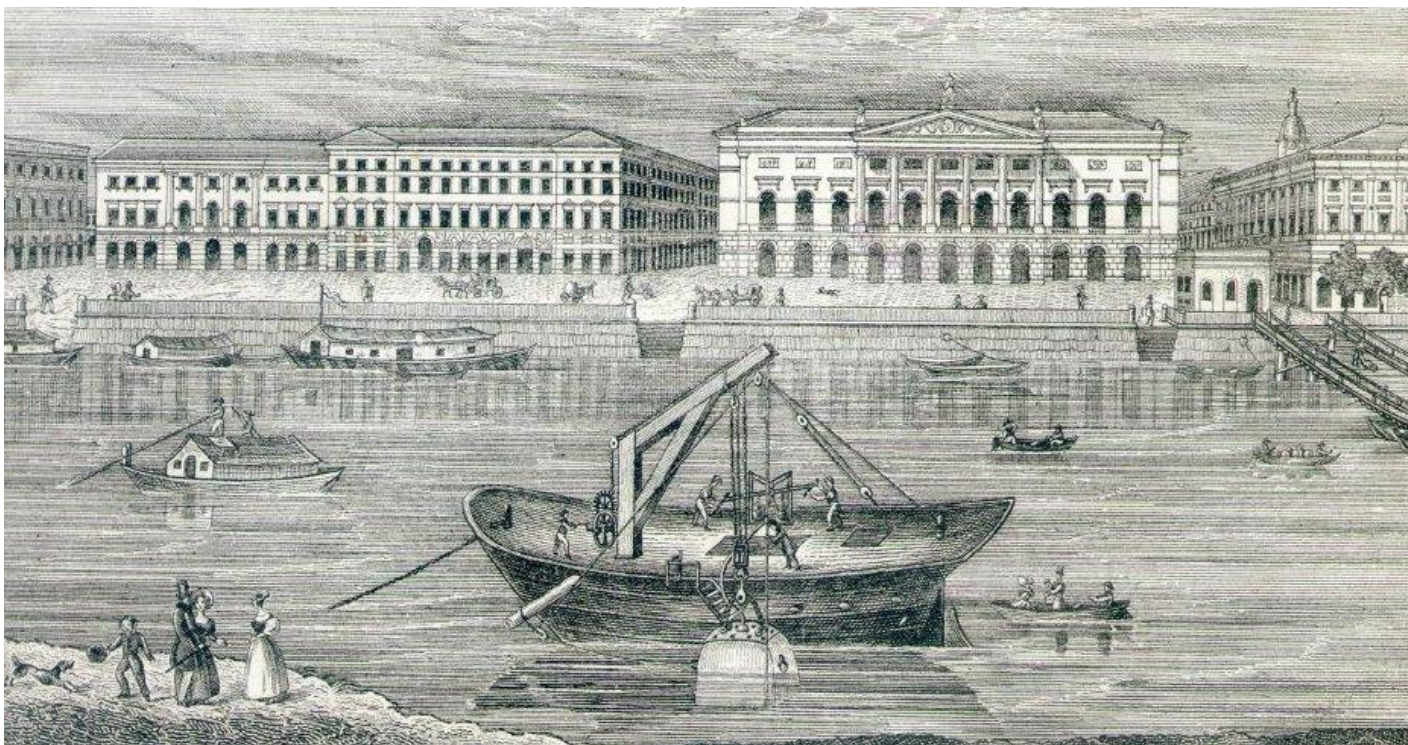
.....

.....

b) Mit ábrázol az alábbi, a fővárosban készült kép? (1 pont)

c) Az alábbi képen a Lánchíd építéséhez használt szerkezet látható, melyet maga Széchenyi is kipróbált. (2 pont)

Mi a neve a szerkezetnek és mire használták?

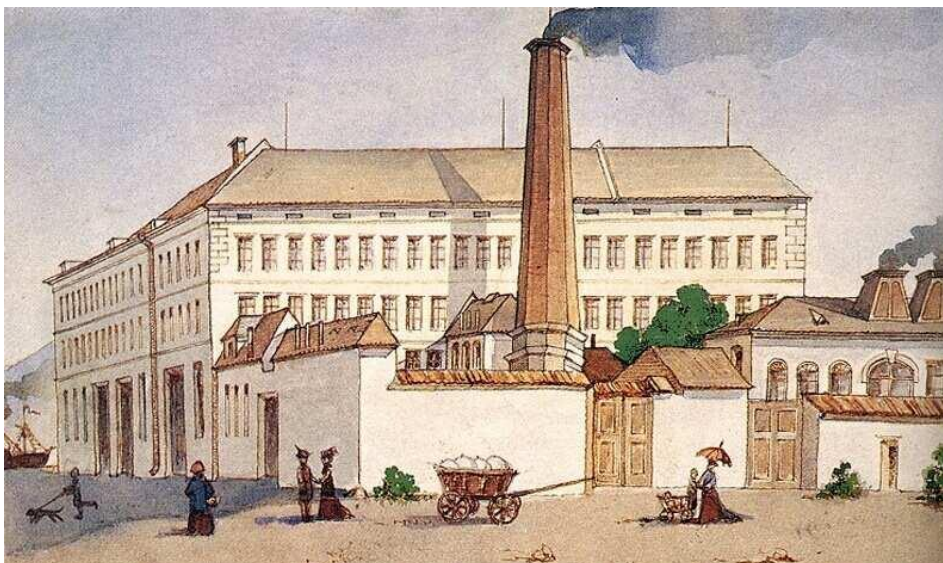
.....

.....

d) Milyen építményt ábrázol a kép és miért volt szükséges azt megépíteni? (2 pont)

e) Melyik fővárosi gyárat láthatjuk az alábbi képen? Miért volt fontos Magyarország gazdasága szempontjából ez a gyár? (2 pont)

.....

.....

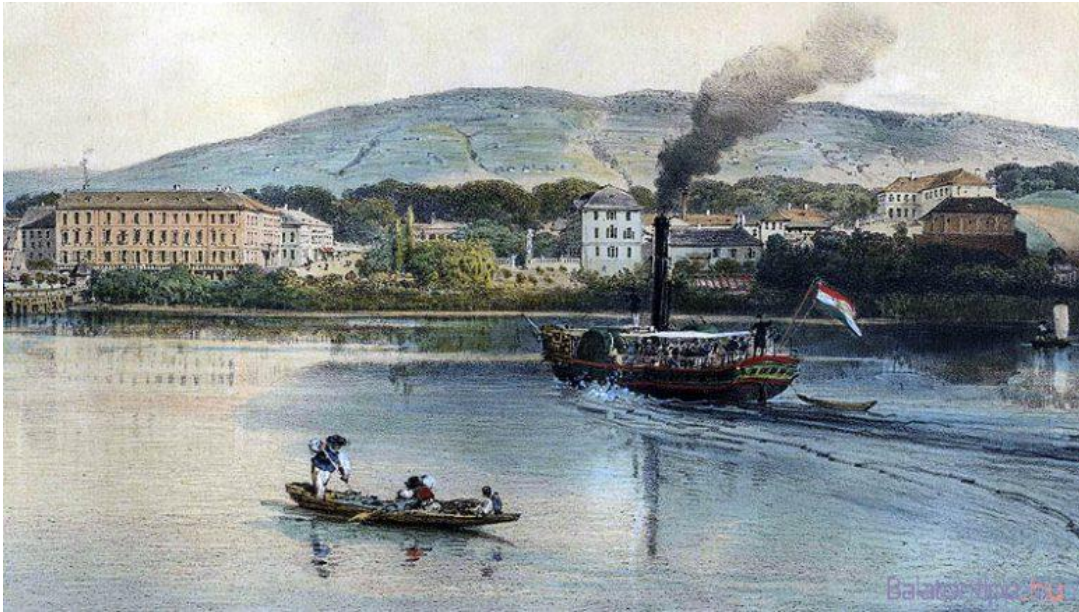
.....

.....

.....

.....

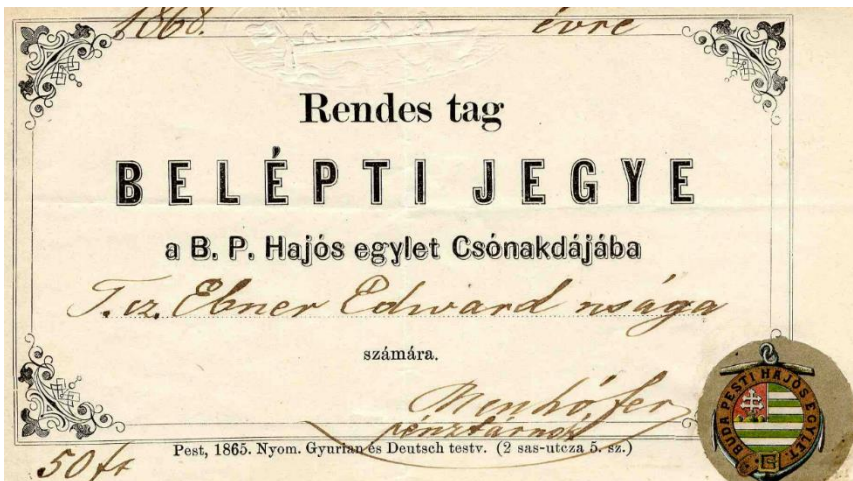
f) A balatoni gőzhajózás. (1 pont)

Melyik balatoni kikötőben látható az első balatoni gőzhajó az alábbi képen?

.....

g) Széchenyi István és az egyletek. (4 pont)

I. Mi volt a kettős célja a Pesti Hajós Egylet megalapításának? (2 pont)

.....
.....
.....
.....

II. Széchenyi az Egylet kezdeményezésekor két hajót is felajánlott a társulatnak: a Cresence és a Béla nevű hajókat. Kikről nevezték el ezeket a hajókat? (2 pont)

.....
.....

h) A Pesti Sétatér Egyesület létrehozásával Széchenyi elősegítette a később Széchenyi-ligetnek nevezett tér kialakítását Pesten. A tér rendezése platánfák ültetésével kezdődött. (1 pont)

Ki ültette az első platánfát
ünnepélyes keretek között
a téren?

Válassza ki a felsoroltak közül!
Karikázza be a helyes válasz
sorszámát!

1. Gróf Széchenyi Istvánné,
Gróf Seilern Cresence
2. Gróf Széchenyi István
3. József nádor

l) Az alábbi képen a Dunagőzhajózási Társulathoz kapcsolódó fontos épület látható. (1 pont)

Mire használták az épületet?

.....

.....

.....

A Császári Királyi Szabad Duna Gőzhajózási Társulatnak épülő
rakhelye Pesten

j) Az alábbi litográfia a Herkules nevű vontatógőzöst ábrázolja. (1 pont)

Miről volt nevezetes ez a gőzös?

.....

.....

k) Dunai gőzhajózás (1 pont)

Miért kulcsfontosságú hely az alábbi képen látható Dévény vára? (A képen egy elötte elhaladó gőzhajó is látható.)

.....
.....
.....

l) Milyen tragikus eseményt mutat be az alábbi festmény? (1 pont)

(Német felirat: Ó, Szűz Mária segíts!)

.....
.....
.....
.....
.....

m) Az alábbi képen a Lánchíd látható. Széchenyi 1821. január 21-én jegyezte fel naplójába, hogy Pestet és Budát egy állandó híddal kellene összekötni. (2 pont)

1. Milyen esemény készítette Széchenyit arra, hogy eltervezze a hídépítést? (1 pont)

.....
.....
.....

2. Hogyan fogadta a nemesség a hídpenz fizetésének gondolatát? (1 pont)

.....

n) Karikatúra az utazásról

Az alábbi karikatúra címe: Elkésés. Bemutatja, hogy egy vidéki nemes és családja lekészte a menetrendszerűen közlekedő gőzhajót, és a rakparton üdögélő parasztember a fiával jót mulatnak az eseményen. A karikatúrának átvitt jelentése is van. (1 pont)

Mi a karikatúra átvitt jelentése a vidéki középnemességre vonatkozóan?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. feladat - Széchenyi István és a selyemhernyótenyésztés (10 pont)

A forrás alapján válaszoljon a selyemhernyó-tenyésztésre vonatkozó kérdésekre!

„A selyemnek becse napról napra nő, és mind egyre fog nőni; [...] a polgári kifejlődésben haladó nemzetek, százannyi életkellemeiben kívánnak részesülni, [...] úgy hogy nagy és kicsi, számtalan más kelleme vadászata közt, házi bútorzatára, öltözet- és egyéb kényelmeire is inkább olly szövetet fog használni akarni, melly könnyű és még is meleg, nem veszi színét, és nem válik olly könnyen moly prédájává, mint a gyapjú- vagy gyapotszövet, és ez nem egyéb, mint selyem. [...] De kimeríthetlen mennyiségű szederfát ugyan ki ültethet, ki ápolhat, ki tarthat fen? ki teljesítheti e hazai kötelességet? [...] A kormányt, a törvényhatóságokat csak közvetve illeti, [...] s beleavatkozásuk, ha az ébresztésen és pártoláson túl megyen, rendszerint többet árt, mintsem használna.

A szegényebb sorsút, kisebb tehetségűt pedig azon igen egyszerű okból nem illetheti a dolog megindítása, mert a kisebb tehetségű legjobb akarattal sem költhet olly tárgyra tetemesen, mellynek haszna csak több év után fordul meg, és melly nagy előköltséggel jár.

De a fő és nemesi rend, a polgár, [...] sem indíthatja meg, [...] mert jóllehet [...] tetemes költségeket képesek érzékeny megterheltségük nélkül előlegezni [...] azért mégsem fogják egyesek*1, [...] és a szederfák ültetését vagy is a selyemtenyésztést olly közönségessé*2 tenni, és annyira honosítani, miszerint valódi haszon is áradjon abból [...] Illy nagyszerűt, illy nemzeti életbevágót csak az egyesületek lelke bír kivinni diadallal! Igen is a haza vagyonsbjainak és lelkesebbjeinek őszinte egyesülete, az anyagi és szellemi erők együtt munkálása. [...] A selyemtenyésztés Magyarországon pedig olly nagy összes munkásságot, olly különös állhatatosságot béketűrést és annyi időt, és előleges költséget kíván, miszerint csak akkor várhatni tökéletes sikerültét s meghonosítását tellyes biztossággal, ha az ország minden rendéből képezett egyesület indítja meg azt; [...]. Illyes megindító egyesületnek képezése*3 volna tehát legelső, [...] mint azt az idecsatolt terv mutatja.”

*1 egyéni vállalkozók

*2 elterjedté

*3 alakítása

A) Soroljon fel a selyem jó tulajdonságai közül hármat! (3 pont)

.....

.....

.....

B) Mi a kormány és a törvényhatóságok feladata ez ügyben? Említsen két feladatot! (2 pont)

.....

.....

C) Miért nem kezdhettek selyemhernyó-tenyésztésbe az alsóbb társadalmi rétegek a forrás szerint?
(1 pont)

.....

.....

D) Miért nem kezdhettek selyemhernyó-tenyésztésbe a felsőbb társadalmi rétegek a forrás szerint?
(1 pont)

.....

.....

E) Milyen formában indulhat el a selyemhernyó-tenyésztés Széchenyi szerint? Mi ennek az oka? (2 pont)

.....

.....

F) Mennyire volt sikeres a Széchenyi által alapított Sopron-Vasi Szederregylet? (1 pont)

.....

.....

5. feladat - Válaszoljon a Pesti Vasöntő és Gépgyárral kapcsolatos kérdésekre! (6 pont)

A) Soroljon fel öt terméket, amit a Pesti Vasöntő és Gépgyárban állítottak elő! (5 pont)

.....

.....

.....

.....

.....

B) Ki volt az öntöde első öntőmestere, aki 1845-ben saját öntödét hozott létre? (1 pont)

Ez a kis öntöde kezdetben 26 munkással működött, de az évek során Európa-szerte ismertté vált.

6. feladat - Széchenyi Ferenc birtokainak jellemzői (4 pont)

Kapcsolja az egyes birtokrészekhez, uradalmakhoz a hozzájuk tartozó állítások betűjelét!

Uradalom	Pölöskei uradalom	Szentgyörgyvári uradalom	Cenki uradalom	Csokonyai uradalom
Jellemző				

- a) A legtöbb bevételt adta.
- b) A legkisebb kiterjedésű volt.
- c) Hitbizományként birtokolta.
- d) Területén állt a birtokainak központját jelentő kastély.

7. feladat - A nagybirtokos termelés jellemzői (5 pont)

Melyek lehettek a reformkori arisztokraták fő bevételi forrásai?

Karikázza be a helyes meghatározások betűjelét! (3 pont)

I. Bevételi források

- a) majorsági termékek eladása
- b) banktevékenység
- c) vasútfenntartás jövedelme
- d) jobbágyi szolgáltatások
- e) hitelezés
- f) kocsmaház, mézárszék, pálinkafőző bérbeadása
- g) vállalat, üzem működtetése

II. Milyen módokon növelhették a mezőgazdasági termelés mennyiségét új földterületek vásárlása nélkül a nagybirtokosok? Nevezzen meg két gazdálkodási módszert! (2 pont)

.....

.....

8. feladat – Birtokkorszerűsítés (13 pont)

A) Milyen tényezők gátolták Széchenyi István és általában a földesúri birtokok korszerűsítését? Nevezzen meg három tényezőt! (3 pont)

.....

.....

.....

B) Az alább felsorolt birtokokból melyeket, kinek és miért adta el Széchenyi István? (4 pont)

- Pölöskei uradalom
- Szentgyörgyvári uradalom
- Cenki uradalom
- Csokonyai uradalom
- Tarnócai uradalom

C) A birtokeladás indokai (2 pont):

.....

.....

„Mondhatom, a pénzt mint pénzt mindenkor gyűlöltem; mert a pénz szeretete – melleleg szólva a legbecstelenebb szenvedély, amely emberben lehet, és olyan forrás, amelyben valóban értékes dolog soha nem eredhet; – ezért szórtam teli marokkal és céltalanul mindaddig, amíg rá nem jöttem – szinte már későn –, hogy a pénz szükséges rossz; – s hogy a rendetlen gazda nemcsak függetlenségét képtelen megőrizni, hanem szó szerint mindenben megbénul, – s a végén valósággal rabszolga lesz.”

(Széchenyi István)

D) Hogyan és mi okból változott meg Széchenyi István gazdasági nézete? (3 pont)

.....

.....

.....

E) Nevezzen meg Széchenyi István fiatalkori történelmi jelentőségű tettei közül egyet, amely ellentétben áll a forrásban aláhúzott állítás tartalmával! (1 pont)

9. feladat - Széchenyi István gazdasági szemlélete (7 pont)

a) „Törekedjünk inkább a közjóra, mint csak a magunk haszna elérésére. És ha nem csalódom, előbb-utóbb bizonyosabban fel fogjuk találni önhasznunkat, ha a közjót előmozdítjuk, mintha csak kirekesztőleg a magunk dolgainkra ügyelnénk”

(Széchenyi István)

b) „Én legalább úgy hiszem, hogy hasznot keresni, a józan észnek és igazságnak határai között, – kötelesség.”

(Széchenyi István)

A) Milyen közgazdasági szemlélet/elv jelenik meg a két forrásban? (1 pont)

.....

B) Mi volt Széchenyi István elsődleges célja e szemlélet alkalmazásával? (1 pont)

.....

C) Milyen gazdaságpolitikai rendszerhez és mely eszmerendszerhez köthető e szemlélet? (2 pont)

Gazdaságpolitikai rendszer:

Eszmerendszer:

D) Kinek írta Széchenyi István a b) betűjelű forrás tartalmát? (1 pont)

.....

E) Széchenyi István melyik gyakorlati tevékenységéhez és hogyan köthető az illető személy? (2 pont)

.....

.....

10. Széchenyi István portréja (2 pont)

Ki és mikor alkotta meg Széchenyi István portréját! (2 pont)

Alkotó:.....

Évszám:.....